

Наукові інтереси: методи вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду.

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Родюк Н. Ю.

Марія Черніцька

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ВЧИТЕЛЕМ-МЕТОДИСТОМ НАТАЛЕЮ БОРИСЕНКО

Метод – це сукупність операцій оволодіння певною сферою практичного чи теоретичного знання, тією чи іншою діяльністю; це спосіб організації процесу пізнання. За визначенням С. Сисоєвої, «метод проєктів є однією з педагогічних технологій, яка відображає реалізацію особистісно орієнтованого підходу в освіті (саме педагогічною технологією, хоча в назві технології використовується слово «метод») і сприяє формуванню вміння адаптуватися до швидкозмінних умов життя людини постіндустріального суспільства» [2, с. 25].

Наталія Борисенко – учитель української мови та літератури, викладач-методист. Вона входить до топ-50 фіналістів GlobalTeacherPrizeUkraine 2020. Створила сайт, де публікує свої авторські розробки та вебінари. Також ініціювала відкриття YouTube-каналу під назвою «Прості уроки з Наталією Борисенко».

Вона активно використовує метод проєктів у своїй професійній діяльності та визначає проєкт як унікальну сукупність процесів, направлених на досягнення унікальних цілей та завдань для створення нової цінності. Цей метод – це певні технології, націлені на особистість, її самопізнання та самореалізацію. Над ним можна працювати за допомогою певної діяльності, гри, дискусії або різних психологічних аспектів [1].

Метод проєктів має певні ризики:

- 1) перевантаження;
- 2) поверхневість;
- 3) неактуальність;
- 4) нав'язування;
- 5) імітація;
- 6) популізм.

Проектна діяльність дає учням такі переваги:

- 1) самостійність;
- 2) уміння працювати в команді;
- 3) актуальність;
- 4) інтерес до навчання;
- 5) ініціативність;
- 6) уміння робити вибір;
- 7) відповідальність;
- 8) формування цінностей.

Н. Борисенко при виборі теми пропонує визначити проблему, а саме, питання, ситуацію чи спонукання. Працювати над нею можна у вигляді теоретичного та практичного дослідження. Основні завдання при цьому такі: вивчити, розв'язати, дослідити. Для того, щоб виявити проблему, потрібно запропонувати учнівству тему й усебічно її обговорити, зібрати різні точки зору з питання чи провести анкетування. Вона може бути представлена як об'єкт (теорія, практика-предмет), проблема (рішення-питання, ситуація), дослідження (теорія-контекст) і справа (практика-творчість) [1].

Визначивши тему, потрібно вибрати формат (міні-проєкт, короткотривалий, довгостроковий) і структуру (етапність), а також з'ясувати предметний чи інтегрований, навчальний чи перевірний, самостійний чи модерований проєкт. На цьому етапі потрібно з'ясувати критерії оцінювання. Це зробити досить складно, оскільки кожен проєкт містить творчу складову, тому доречно обговорити систему оцінювання з учнями й ученицями.

Важливо дати їм можливість самооцінювання та залучати всіх школярів класу для того, щоб вони могли висловитися з приводу побаченого, почутого, зробленого. Це буде формувати відповідальне ставлення і розвиток мовлення, тому що таким чином учні аргументують, доводять свою думку. Саме так вони будуть відчувати причетність або зацікавляться таким видом роботи ті, хто не робив цього раніше [1].

Проект – це результат. На цьому етапі потрібно визначити характер діяльності та звернути увагу на особистість кожного школяра. Оскільки в проєкті є багато видів роботи, то з'являється можливість залучити всіх учнів, які мають різні інтереси. Така діяльність дозволяє відчувати себе корисними, важливими й результативними.

Результатом проєктної роботи можуть бути різні продукти, а саме:

- 1) газета, повідомлення (інформаційний проєкт);
- 2) спостереження, відкриття (дослідницький);
- 3) сценарій, плакат (практичний);
- 4) збірка творів, вистава (творчий);
- 5) нестандартний урок, етап (ігровий) [1].

Як приклад, наводимо довгостроковий дослідницький проєкт «Одяг літературних персонажів: мода, стиль, тенденції – через художній твір». Учні були поділені на три групи: теоретики, дослідники, художники. Після планування проєкту, де було описано мету, основні завдання, план реалізації, він був розділений на три частини:

1) Описова частина. Робота групи теоретиків. Назви та опис українського одягу;

2) Практична частина. Робота групи дослідників. Аналіз художніх творів. Добірка цитат;

3) Творча частина. Робота групи художників. Одяг персонажів художніх творів.

Укінці відбулася презентація проєкту і творчих робіт учасників.

Етапи проведення проєкту:

1) Початковий (розробка основних ідей, констатація вивченості проблеми, збір та аналіз даних, обґрунтування актуальності, формування гіпотези. Визначення проблеми);

2) Організація діяльності (формування груп, розподіл обов'язків, планування роботи, розробка змісту етапів, визначення форм і методів управління та контролю, корекція з боку педагога);

3) Здійснення діяльності (збір та обробка інформації з урахуванням теми, мети; підготовка наочно-графічного матеріалу, розробка аудіо-відеоряду проєкту; контроль і корекція проміжних результатів, зіставлення їх з метою, керівництво, координація роботи учнів; розробка проєктного продукту);

4) Презентація проєктного продукту (представлення й захист проєкту в класі, на конференції; зіставлення первісних цілей і результатів дослідження);

5) Оцінювання. Рефлексія (в основу методу покладено ідею про спрямованість навчально-пізнавальної діяльності школярів на результат, який отримується при вирішенні тієї чи іншої практично чи теоретично значущої проблеми) [1].

Особливу увагу Н. Борисенко на своїх уроках приділяє міні-проєктам. Наприклад, у 5 класі при вивченні теми «Опис тварини» нею було запропоновано учням написати опис їхньої домашньої тварини або тієї, яка подобається їм найбільше, ілюструвати її, а також представити його у вигляді виступу (за бажанням). Це творчий проєкт, а його продуктом була виставка.

При створенні міні-бібліотеки «Письменники та поети Харківщини» школярі створювали короткі картки про письменників і готували доповідь. Це практичний проєкт, його продуктом став каталог з картками.

Вивчення опису зовнішності людини вчителька запропонувала також проводити за допомогою міні-проєкту. Домашнім завданням учнів було по дорозі зі школи уважно придивлятися до людей і розглянути й запам'ятати ту людину, яка сподобалася найбільше. На уроці, коли була тема «Опис

зовнішності» потрібно було згадати ту людину й заповнити квітку за рядом пунктів, а вже потім школярі перейшли до твору-опису.

Під час вивчення життєвого та творчого шляху Лесі Українки учні створювали сторінку письменниці в мережі Інтернет. Це був інформаційний проєкт, а його продуктом стала ФБ-сторінка.

Школярі долучилися до створення збірки учнівських поезій «Почуття в сенканах». Цей проєкт був творчим, а його продуктом була збірка поезій.

Отже, метод проєктів дозволяє спрямовувати здобуття учнями знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою. Він допомагає реалізувати потенціал школярів. Його користь і значення на уроках української мови та літератури ми простежуємо в діяльності вчителя Наталії Борисенко.

Література

1. Борисенко Н. Міні-проєкти на уроках української мови та літератури. *«Проектні методи навчання»*: матеріали Всеукр. Інтернет-конф. «На урок», 15 лист. 2019 р. Київ, 2019. URL: <https://www.youtube.com/watch?v= DbLbdeZi4E>

2. Сисоєва С. Особистісно зорієнтовані технології: метод проєктів. *Підручник для директора*. 2005. № 9-10. С. 25–31.

Черніцька Марія – студентка 4 курсу факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: використання методу проєктів на уроках української мови та літератури.

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Родюк Н. Ю.